

บรรณาธิการแถลง

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการเป็น “เวที” (Platform) สำคัญในการพัฒนาวิชาการทั้งในด้านการสร้างผลงานทางวิชาการ และการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ

แต่ก่อนกระทรวงสาธารณสุขมี “วารสารกระทรวงสาธารณสุข” เพื่อเผยแพร่ระเบียบ กฎหมาย และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในทางการบริหาร เท่านั้น ไม่มีวารสารที่เน้นงานด้านวิชาการ โดย “เวทีวิชาการ” ประเภทนี้ มีอยู่เฉพาะในกรมวิชาการต่าง ๆ เช่น กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมควบคุมโรคติดต่อ แต่ไม่มีใน “สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข” ซึ่งเป็น “กรมใหญ่ที่สุด” ในกระทรวงสาธารณสุข ดูผลงานและบุคลากรราวร้อยละ 80 ในกระทรวงสาธารณสุข การที่ไม่มี “วารสารวิชาการ” ในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จึงน่าจะไม่ต้อง แม้กระทรวงสาธารณสุขจะให้ความสำคัญกับงานด้านบริการ และบริหาร มากกว่างานวิชาการก็ตาม ทั้งนี้เพราะงานวิชาการย่อมเป็นรากฐานสำคัญของงานบริการและงานบริหาร ซึ่งบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของงานวิชาการเป็นสำคัญ

ดังนั้น เมื่อข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งเป็น “ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ” ในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อราว พ.ศ. 2535 จึงได้พยายามพัฒนางานทางวิชาการ แม้หน่วยงานดังกล่าวจะเป็นเพียง “หน่วยงานภายใน” เท่านั้น หนึ่งในงานพัฒนาวิชาการที่ได้ทำคือการริเริ่มจัดทำ “วารสารวิชาการสาธารณสุข” ซึ่งสามารถพัฒนาจนเป็นวารสารวิชาการ

คุณภาพสูงดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งน่าชื่นชมมาจนทุกวันนี้ ปัจจุบัน มี นายแพทย์วิวัฒน์ โรจนพิทยากรเป็นบรรณาธิการ

เมื่อข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีคนแรกของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ภายหลังการปฏิรูประบอบราชการครั้งใหญ่ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมี “วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก” เพราะวงวิชาการด้านนี้ยังอ่อนแอมาก เนื่องจากการเรียนการสอนด้านการแพทย์แผนไทยถูกยกเลิกไปนาน ตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาชัยนาทนเรนทรไปทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการราชแพทยาลัย เมื่อราว พ.ศ. 2456 แม้จะมีความพยายามฟื้นฟูการแพทย์ “แผนโบราณ” ของไทยโดยศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ จนเกิดโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ ประยุทธิ์ และเกิด “การประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ ประยุทธิ์” มาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 การพัฒนาการแพทย์แผนโบราณของไทยก็ยังมีลักษณะ “ลุ่ม ๆ ดอน ๆ” มาโดยตลอด ยิ่ง “การแพทย์ทางเลือก” ซึ่งมีการก่อเกิดขึ้นมากมาย ตาม “ทฤษฎี” และ “ความเชื่อ” ต่าง ๆ หลากหลาย ซึ่งส่วนมากยังขาดการพิสูจน์ตามหลักการ “การแพทย์อิงหลักฐาน” (Evidence-based Medicine) ยิ่งจำเป็นต้องมี “เวทีวิชาการ” ให้นำเสนอและตรวจสอบ เพื่อการพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างปลอดภัย และน่าเชื่อถือ

น่ายินดี ที่วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ซึ่งฉบับปฐมฤกษ์ ออกมาเมื่อ พ.ศ. 2546 สามารถพัฒนาและดำรงคงอยู่มาได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อข้าพเจ้าได้รับเชิญให้มารับหน้าที่บรรณาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2555 (ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2555) ข้าพเจ้าได้นำวารสารเข้ารับการประเมิน และจัดอยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) โดยได้รับการประเมินอยู่ในกลุ่มที่ 3 ในปีแรก และได้มีการพัฒนาจนยกระดับ เข้าสู่กลุ่มที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2556-2557 ปีต่อมา ก็ได้เลื่อนอยู่ในกลุ่มที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2558 - 2562 และยกระดับเข้าสู่ฐานข้อมูลเอเซีย (ASEAN Citation Index : ACI) เมื่อ พ.ศ. 2559

การพัฒนาเข้าสู่ฐานข้อมูลเอเซีย จะต้องทำตามเงื่อนไข คือ ต้องมี (1) ชื่อเรื่อง (2) ชื่อผู้พิมพ์ (3) บทคัดย่อ (4) คำสำคัญ และ (5) เอกสารอ้างอิง เป็นภาษาอังกฤษ

หลังจากนั้น ได้มีการพิจารณาว่า ควรพัฒนาวารสารของเราเข้าสู่ฐาน Scopus หรือไม่ ที่ประชุมกองบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่า เราควรหยุดอยู่ที่ TCI และ ACI เพราะบุคลากรในวงการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของเรา มีข้อจำกัดเรื่องภาษาอังกฤษ หากต้องจัดทำวารสารทั้งฉบับเป็นภาษาอังกฤษ บุคลากรในวงการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของเราส่วนใหญ่จะไม่ได้ประโยชน์จากวารสาร

ต่อมาศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์โดยตัดคะแนนพื้นฐานออก 5 คะแนน จาก 20 คะแนน นำไปเพิ่มเป็นคะแนนคุณภาพ โดยเฉพาะเน้นการใช้และเผยแพร่ข้อมูลดิจิทัลเพิ่มขึ้น ทำใหวารสารของเราตกไปอยู่กลุ่มที่ 2

เมื่อ พ.ศ. 2563 ซึ่งเราก็พยายามปรับปรุงแก้ไข จนเข้าสู่กลุ่มที่ 1 อีกครั้งในปีต่อมา เมื่อ พ.ศ. 2564 ซึ่งจะมีผลไปจนถึง พ.ศ. 2567 และมีค่า TCI Impact factor 0.122 ในปี 2561

โดยที่วารสารของเรา มีการเผยแพร่มาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาถึงปีที่ 21 แล้ว และอยู่ในกลุ่มที่ 1 มาค่อนข้างยาวนานพอสมควร เราจึงได้รับการพิจารณาเข้าโครงการพัฒนาสู่ฐานข้อมูล Scopus โดยเราได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมและพิจารณาเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2565 ที่โรงแรมอนันตรา ริเวอร์ไซด์ รีสอร์ท เขตธนบุรี กรุงเทพฯ มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ วารสารวิชาการในประเทศไทยสามารถพัฒนาเข้าสู่ฐาน Scopus ได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นภาษาอังกฤษทั้งฉบับ แต่ต้องมีการจัดทำส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจากหลักเกณฑ์ของ ACI คือ (1) ตาราง และ ภาพ ต้องเป็นภาษาอังกฤษ และใช้ตัวเลขอารบิก (2) Abstract จะต้องเพิ่มความยาว จาก 200 - 250 คำ เป็นประมาณ 500 คำ เพื่อให้สามารถเสนอสาระสำคัญได้มากเพียงพอให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญได้ โดยไม่ต้องอ่านฉบับเต็ม (Full Paper)

ทั้งนี้ วารสารวิชาการในประเทศไทยที่อยู่ในฐาน Scopus แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) วารสารที่มีความเป็นนานาชาติ โดยเน้นวารสารที่ตีพิมพ์บทความในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์สุขภาพและสุขภาพ

(2) วารสารที่ตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอาเซียนหรือความเป็นเอเชีย

(3) วารสารที่ตีพิมพ์บทความเฉพาะทาง โดยเน้นบทความที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาตะวันออก และการวิจัยเชิงพื้นที่ หรือชุมชน

ซึ่งวารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดอยู่ในกลุ่มที่ (3)

โดยเงื่อนไขดังกล่าว กองบรรณาธิการได้ประชุมพิจารณาเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2566 และมีมติให้วารสารของเราเข้าร่วมโครงการ “TCI-TSRI-Scopus Collaboration Project, ระยะ 3 (2023-2025)” ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI เพื่อพัฒนาเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus ต่อไป โดยจะเริ่มจากฉบับปีที่ 21 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป

โดยที่วารสารของเราได้พัฒนาเข้าสู่ฐาน ACI มาแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 สิ่งที่ต้องทำเพิ่มคือ ปรับปรุงเรื่องบทคัดย่อ Abstract ทำตารางและภาพเป็นภาษาอังกฤษ โดยบทคัดย่อ และ Abstract นอกจากเพิ่มความยาวแล้ว จะทำเป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Abstract) คือแบ่งตามหัวข้อเป็น 5 ย่อหน้า ประกอบด้วย (1) บทนำและวัตถุประสงค์ (2) วิธีการศึกษา (3) ผลการศึกษา (4) อภิปรายผลและ (5) ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

เนื้อหาฉบับนี้ มีนิพนธ์ต้นฉบับ 11 เรื่อง บทปริทัศน์ 3 เรื่อง รายงานเบื้องต้น 1 เรื่อง

นิพนธ์ต้นฉบับ เรื่องที่ 1 การเปรียบเทียบคุณสมบัติของเกลือตัวผู้กับเกลือตัวเมีย โดยหลักการทับหม้อเกลือ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบง่าย ๆ แต่กระทำอย่างเป็นระบบ และได้ข้อสรุปสนับสนุนตำราการแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ที่ระบุให้ใช้เกลือตัวผู้ในการทับหม้อเกลือเพราะเก็บความร้อนได้ดีกว่าเกลือตัวเมียจริง **เรื่องที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพการเช็ดตัวด้วยยาเขียวหอมกับการเช็ดตัวรูปแบบเดิม** ต่อการลดอุณหภูมิภายในผู้ป่วยเด็กโรคปอดอักเสบที่มีไข้สูง: การศึกษาย้อนหลัง ซึ่งพบว่ากลุ่มที่

เช็ดตัวด้วยยาเขียวหอมอุณหภูมิลดลงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ และลดวันนอนโรงพยาบาลลงได้ 0.81 วัน แต่มีข้อจำกัดที่เป็นการศึกษาย้อนหลังจากเวชระเบียนและขนาดกลุ่มตัวอย่างยังเล็กมาก ควรมีการศึกษาแบบสุ่มเปรียบเทียบไปข้างหน้า (prospective randomized-controlled study) ต่อไป **เรื่องที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้สมุนไพรย่านางแดงแบบชาชงกับการอบต่อระดับโคลีนเอสเทอเรสในเกษตรกรที่สัมผัสกับสารกำจัดศัตรูพืช** ซึ่งพบว่า การดื่มชาชงสมุนไพรย่านางแดงทำให้ผู้สัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ศึกษามีระดับเอนไซม์โคลีนเอสเทอเรสสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้นิพนธ์ต่อไป **เรื่องที่ 4 การตรวจคัดกรองโรคลมปลายปัตตขาดสัญญาณ 4 หลัง: การเปรียบเทียบระหว่างการตรวจร่างกายผู้ป่วยทางหัตถเวชกรรมไทยกับการตรวจทางรังสีวินิจฉัย** พบว่าการตรวจองศาการงอหน้าตามแนวทางหัตถเวชกรรมไทยพบโรคไขข้ออักเสบที่เป็นโรคสูงหรือต่ำกว่าช่วงปกติสัมพันธ์กับโรคกระดูกคอเสื่อม แต่ไม่สัมพันธ์กับระดับความสูงของปล้องกระดูกสันหลังเมื่อเทียบกับการตรวจทางรังสีวินิจฉัย ซึ่งการศึกษานี้ยังมีจุดอ่อนที่ไม่มีการเปรียบเทียบในคนปกติสมควรศึกษาต่อไปตามข้อเสนอแนะของผู้นิพนธ์ **เรื่องที่ 5 การศึกษาเปรียบเทียบผลของรองเท้านวดกดจุดสมุนไพรบรรเทาอาการชาเท้าในผู้ป่วยโรคเบาหวาน** ซึ่งพบว่ารองเท้านวดกดจุดสมุนไพรที่ประดิษฐ์ขึ้นสามารถบรรเทาอาการชาเท้าในผู้ป่วยโรคเบาหวานดีกว่าการสวมรองเท้ารองเท้าธรรมดาและดีกว่าก่อนการทดลอง **เรื่องที่ 6 ผลของการฝังเข็มต่อเส้นรอบเอวและค่าดัชนีมวลกายในกลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่มีภาวะน้ำหนักเกิน** พบว่า การฝังเข็มตามจุดที่เลือกและระยะเวลาที่กำหนด

สามารถลดน้ำหนักได้จริง ควรศึกษาในประชากรกลุ่มอื่นต่อไป

นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 7 การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายด้วยการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร ซึ่งได้รูปแบบที่สร้างความพึงพอใจของทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ แต่ยังเป็นการศึกษาที่มีข้อจำกัด เพราะไม่มีกลุ่มเปรียบเทียบและเป็นการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการแพทย์แผนไทยอยู่แล้ว จึงย่อมมีอคติโดยพื้นฐาน **เรื่องที่ 8 การศึกษาติดตามลักษณะการใช้และคุณภาพชีวิตของผู้ใช้น้ำมันกัญชาขมิ้นทองในผู้ป่วยรับบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาล เขตสุขภาพที่ 8** พบว่ากัญชาที่ทดสอบสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการนอนไม่หลับ บรรเทาอาการปวดและอาการในผู้ป่วยไมเกรน โดยการศึกษานี้มีข้อจำกัดค่อนข้างมาก เริ่มจากกัญชาได้รับการผลักดันให้เป็นยารักษาโรค โดยยังไม่มีผลการศึกษาในประเทศไทย การศึกษานี้มุ่งศึกษาเพื่อเพิ่มข้อมูลและหลักฐานตามข้อบ่งใช้ โดยเป็นเพียงการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ทำให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือไม่สูงเป็นการศึกษาในหลายข้อบ่งใช้ ทำให้วัดผลได้ยากและเป็นการศึกษาในโรงพยาบาลหลายแห่งในเขต จึงมีลักษณะเป็นการศึกษาแบบพหุศูนย์ ซึ่งยากแก่การควบคุมคุณภาพ ผลการศึกษานี้จึงต้องแปลผลและพิจารณาต่อไปใช้ด้วยความระมัดระวัง **เรื่องที่ 9 การตรวจหาฤทธิ์กระตุ้นภูมิคุ้มกันของพืชสมุนไพรด้วยวิธีการวัดการตอบสนองของเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟซัยท์** ศึกษาในสารสกัดสมุนไพร 17 ชนิด พบมีชนิดที่สามารถกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ปอปัด, แมงลักคาสด, แมงลักคาแห้ง และกระชายดำ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาต่อไป น่าสังเกต

ว่าการศึกษานี้ศึกษาในกัญชาด้วย แต่ไม่พบฤทธิ์ดังกล่าว **เรื่องที่ 10 การศึกษาวิเคราะห์โรคและอาการเจ็บป่วยในจารึกสมัยสุโขทัย: จารึกคำอริขฐาน** พบว่า จารึกคำอริขฐานเป็นจารึกเก่าแก่ มีข้อความกล่าวถึงโรคและอาการที่ผู้อริขฐานไม่ปรารถนาให้เป็น ซึ่งโรคและอาการเหล่านั้น ปรากฏในวรรณคดีและตำราการแพทย์แผนโบราณของไทยสืบต่อมา ผู้นิพนธ์มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเอกสารต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งข้อความที่เกี่ยวข้องในพระไตรปิฎกด้วย นับว่าเป็นงานนิพนธ์ที่น่าสนใจ สามารถศึกษาเชิงลึกในแต่ละประเด็น และแต่ละโรคหรืออาการต่อไป **เรื่องที่ 11 การศึกษาสถานการณ์แพทย์แผนจีนในระบบสาธารณสุขไทย** พบว่า ปัจจุบันมีสถานศึกษาผลิตแพทย์แผนจีนถึง 9 แห่ง แต่สถานพยาบาลที่สำรวจ 13,602 แห่ง มีแพทย์แผนจีนปฏิบัติงานอยู่เพียง 984 แห่ง เป็นร้อยละ 7.2 เท่านั้น ผู้ที่รับราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขยังบรรจุในตำแหน่ง “นักวิชาการสาธารณสุข” ซึ่งไม่ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ เพราะยังไม่มีข้อกำหนดตำแหน่ง “แพทย์แผนจีน” ในระบบ จึงเป็นปัญหาที่ควรพิจารณาแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

บทปริทัศน์ ฉบับนี้มี 3 เรื่อง เรื่องที่ 1 โอกาสในการพัฒนาการนวดรักษาเพื่อลดความรุนแรงของกลุ่มอาการลองโควิด: การทบทวนวรรณกรรม พบว่าการนวดต่าง ๆ ได้แก่การนวดไทย จีน สวีดิช สามารถบรรเทาอาการลองโควิด โดยพบว่าการนวดสามารถลดสารที่ก่อให้เกิดการอักเสบของร่างกาย และช่วยกระตุ้นภูมิคุ้มกันของร่างกาย ผู้นิพนธ์จึงแนะนำให้มีการศึกษาเชิงทดลองต่อไป ซึ่งหากมีการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์โดยการตรวจสอบต่าง ๆ ในร่างกาย น่าจะต้องมีการลงทุนที่สูง **เรื่องที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมตำรายาสมุนไพรรักษาโรคผิวหนังของ**

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พบข้อมูลน่าสนใจคือ ตำรับยาส่วนใหญ่มีรูปแบบการใช้ทามากที่สุด แตกต่างจากคัมภีร์ภูโรค ที่ตำรับยาส่วนใหญ่เป็นยากิน นอกจากนั้นข้อมูลที่ศึกษาอย่างเป็นระบบนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตั้งตำรับยารักษาโรคผิวหนัง และควรมีการศึกษาวิจัยทางคลินิกต่อไป **เรื่องที่ 3 การรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมด้วยการฝังเข็ม-ลนยาตามศาสตร์แพทย์แผนจีน** พบว่าจุดฝังเข็มที่ใช้บ่อยคือ บริเวณรอบหัวเข่า โดยพบว่าสามารถมีประสิทธิผลในการรักษาอาการข้อเข่าเสื่อมได้ดี จึงน่าสนใจเพราะเป็นวิธีการรักษาโดยไม่ต้องใช้ยา ซึ่งส่วนมากมีผลข้างเคียงสูง

รายงานเบื้องต้น ฉบับนี้มีเรื่องเดียว คือ ความปลอดภัยและผลการรักษาเบื้องต้นของตำรับยาเหงือกปลาหมอและพริกไทยในผู้ป่วยโรคภูมิแพ้ผิวหนังโรงพยาบาลอุทอง เป็นการศึกษาย้อนหลังจากเวชระเบียนผู้ป่วยในช่วง พ.ศ. 2555-2560 จำนวน

78 ราย จากทั้งหมด 236 ราย พบว่าผู้ป่วยที่ได้รับยาเหงือกปลาหมอและพริกไทย มีผลการรักษาไม่แตกต่างจากผู้ป่วยที่ได้รับยาสมุนไพร 2 ชนิดนี้ ร่วมกับยาแผนปัจจุบัน ผู้นิพนธ์แนะนำให้ทำการศึกษาเชิงทดลองแบบมีกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งน่าจะทำได้ไม่ยาก เพราะมีผู้ป่วยทั้งสิ้นเพียง 236 ราย ในช่วง 6 ปี และการใช้สมุนไพร 2 ชนิดนี้ อาจเพิ่มค่าใช้จ่ายในการรักษาด้วย

ภาคปกิณกะฉบับนี้ ตำราอ้างอิงสมุนไพรไทยเป็นเรื่อง**ชุมเห็ดเทศ** และคำศัพท์จากพจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) เช่น เคย วารสารสโมสรเป็นเรื่อง**ชุมเห็ดเทศ**

สุดท้ายเรื่องที่ต้องอ่านคือ คำแนะนำผู้นิพนธ์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566

พบกันใหม่ฉบับหน้า

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

